

Najważniejsze postulaty Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”

1. Wzrost wynagrodzeń zasadniczych dla nauczycieli w wysokości 15 proc. od 1 stycznia 2019 roku.

Od 2012 roku (poza symboliczną waloryzacją w 2017 roku) do 1 kwietnia 2018 roku nie było podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli. Podwyżka płac, którą otrzymali nauczyciele w br. w wysokości 5,35 proc. (średniorocznie 4 proc.) nie rekompensuje dysproporcji, jakie nastąpiły wobec wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, który wyniósł ok. 20 proc. Jeszcze w 2011 roku średnie wynagrodzenie nauczycieli było porównywalne z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej, gdy obecnie wynosi ono około 90 proc. Nauczyciele oczekują, że podwyżki zrekompensują kilkuletnie zaniechania waloryzacji płac oraz prognozy wzrostu cen towarów i usług w kolejnym roku.

Tymczasem MEN poczyniło znaczne oszczędności wprowadzając nowe regulacje prawne:

- Wydłużona została ścieżka awansu zawodowego. Według nowych przepisów nauczyciel będzie potrzebował aż 15 lat, aby dojść do stopnia nauczyciela dyplomowanego, dotychczas mógł to zrobić w ciągu 7 lat. Dopiero uzyskanie tego stopnia zawodowego daje możliwość otrzymania najwyższego, przewidzianego dla nauczycieli wynagrodzenia. Wraz z wydłużeniem ścieżki awansu nie zaproponowano rozwiązania, które by uznawało także w sposób finansowy uzyskanie przez nauczyciela wyższego stopnia zawodowego.
- Zlikwidowane zostały niektóre składniki płacowe i socjalne, jak np. dodatek „mieszkaniowy”.
- Znacznie utrudniono nauczycielom możliwość korzystania z urlopów dla poratowania zdrowia. Tym samym znacznie spadnie liczba pedagogów, którzy taki urlop otrzymają.

2. Zmiana systemu wynagrodzeń.

KSOiW domaga się zmiany systemu wynagrodzeń nauczycieli. Jedną z propozycji jest powiązanie systemu wynagrodzeń z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej. Odcinamy się od uznaniowości kształtowania płac w systemie edukacji, uzależnianej okresowo od decyzji polityków i urzędników.

Nie zgadzamy się jednocześnie na likwidację uprawnień nabytych, tj. dodatków do wynagrodzenia, jeśli nie zostanie to zrekompensowane stosownym wyrównaniem.

3. Zmiana systemu finansowania zadań oświatowych.

Zdaniem KSOiW konieczna jest standaryzacja zadań związanych z oświatą oraz ich wycena. Obecny algorytm naliczania części oświatowej subwencji ogólnej zawiera szacunkową kalkulację usług pedagogicznych w ujęciu ogólnym i globalnym. Tymczasem kwoty przeznaczone na realizację poszczególnych zadań określanych wagami zwiększającymi liczbę uczniów przeliczeniowych nie odzwierciedlają realnych kosztów, jakie powstają w szkołach w zróżnicowanych, lokalnych warunkach.

Konieczność zmian finansowania oświaty potwierdza brak uwzględniania w obecnym modelu najważniejszych kosztów związanych z wynagradzaniem pracowników oświaty, a szczególnie nauczycieli. Ten stan rzeczy jest powodem szukania oszczędności na płacach pracowników, dokonywanych przez urzędników j.s.t., co jest krzywdzące i rodzi niepotrzebne napięcia.

Osobny problem stanowi błędna konstrukcja finansowania przez dotacje szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez organy niebędące jednostkami samorządu terytorialnego. KSOiW ma wrażenie, że za takim systemem finansowania szkół niesamorządowych stoi jakieś lobby, bo są one mocno przeszacowane, bowiem nie wykonują wielu zadań, jak placówki samorządowe. Otrzymywane przez nie dotacje stanowią bieżące utrzymanie ucznia, jak w placówkach prowadzonych przez j.s.t.. Nie pozostaje to bez wpływu na sytuację ekonomiczną pracowników szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez j.s.t., bo te szukają oszczędności dotyczących właśnie tych pracowników.

4. Usunięcie z Karty Nauczyciela nowego przepisu dotyczącego oceny pracy nauczyciela.

KSOiW domaga się przywrócenia jego poprzedniego brzmienia z dnia 27 października 2017 roku. Sprzeciwiamy się zmianom zasad oceny pracy nauczyciela i wprowadzeniu jej obligatoryjności co trzy lata. Uważamy, że poprzedni system ocen pracy nauczyciela był wystarczający. Nowy system nie poprawi jakości nauczania, a wprowadzi jedynie dodatkową biurokrację. Ponadto nowe przepisy nie gwarantują obiektywnej oceny pracy nauczyciela.

Sprzeciwiamy się również wprowadzeniu szkolnych regulaminów poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Nowe rozwiązania prawne dają możliwość dyrektorom szkoły dokonywania oceny pracy nauczycieli praktycznie według własnych kryteriów. W tej samej gminie nauczyciele różnych szkół mogą być poddawani zupełnie innej ocenie, która będzie przeprowadzana na podstawie różnych kryteriów i różnej optyki poszczególnych dyrektorów.

Wielokrotnie zgłaszany przez NSZZ „Solidarność” problem „uzależnienia” dyrektorów od organów prowadzących szkołę tym bardziej jaskrawo będzie widoczny w przypadku wystawiania większej ilości ocen wyróżniających, gdzie będą się pojawiać nieformalne „naciski” co do obiektywizmu przy ocenie – przypodobanie się dyrektora organowi prowadzącemu (chodzi o wykazanie się np. oszczędnością) - będzie skutkowało nieprzyznawaniem ocen wyróżniających.

5. Likwidacja godzin „pokarcianych”.

Domagamy się znowelizowania przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela, który w praktyce daje sposobność zlecenia nauczycielom realizację nieodpłatnych zadań edukacyjnych w ramach nieewidencjonowanego czasu pracy. W obecnej sytuacji prawnej w większości szkół dalej realizowane są nieodpłatne zajęcia o charakterze edukacyjnym.

Domagamy się wprowadzenia przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2 w brzmieniu: „inne czynności określone w statucie szkoły”. Zmiana przepisu w pkt. 2 spowoduje zmianę pkt. 2d.

Apelujemy także o przywrócenie godzin do dyspozycji dyrektora, przeznaczonych na organizację dodatkowych obowiązkowych zajęć z różnych przedmiotów, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych czy zajęć rozwijających zainteresowania, uzdolnienia uczniów, zajęć chóru oraz innych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rozporządzenie MEN z dn. 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych wprowadzało 12 godzin do dyspozycji dyrektora w I etapie edukacyjnym, odpowiednio 9 godzin w II etapie i 6 godzin w III etapie. Zabezpieczały one realizację tych zajęć. Rozporządzenie z 23 marca 2009 r. zmniejszyło znacząco liczbę tych godzin, a rozporządzenie z 7 lutego 2012 r. praktycznie je wyeliminowało.

W naszej ocenie, aby problem godzin „pokarcianych” został ostatecznie rozwiązany, oprócz zmiany przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2, niezbędne jest także przywrócenie odpowiedniej liczby płatnych godzin do dyspozycji dyrektora.

6. Usunięcie zmian w ustawie Karta Nauczyciela dotyczących wydłużenia ścieżki awansu zawodowego nauczycieli.

Genezą zmian miało być wydłużenie drogi awansu dla nauczycieli stażystów w powiązaniu ze znaczącym wzrostem wynagrodzenia dla tych pracowników. Tymczasem z 7 do 15 lat została wydłużona ścieżka awansu zawodowego. Nie zaproponowano natomiast podwyżek wynagrodzeń, które by w odpowiedni sposób uznawały wyższe kwalifikacje nauczycieli.

Istnieje możliwość skrócenia przerwy między awansami. Nauczyciele, którzy uzyskają wyróżniającą ocenę pracy, będą mogli rozpocząć staż już po 2 latach od dnia nadania poprzedniego stopnia awansu zawodowego (art. 9d ust. 4 i ust. 4a Karty Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2018 r.). Niestety ten przepis może dać dyrektorom szkół duże pole manewru do nadużyć.

Pogłębi się tym samym wielokrotnie zgłaszany przez NSZZ „Solidarność” problem „uzależnienia” dyrektorów od organów prowadzących szkoły. Nieformalne „naciski” na wprowadzanie oszczędności będą skutkowały nieprzyznawaniem ocen wyróżniających.

7. Urlop dla poratowania zdrowia - przywrócenie wcześniej obowiązujących przepisów umożliwiających nauczycielom w pełni korzystanie z tego uprawnienia.

Wyrażamy sprzeciw na ograniczenie przyczyn udzielania nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, jakie mają miejsce w uchwalonym już i obowiązującym art. 73 ust. 1 pkt 1 lit. a i b KN. Ograniczenie to nie znajduje żadnego uzasadnienia, a zostało podyktowane jedynie dążeniem do pomniejszenia kosztów ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego na urlopy zdrowotne dla nauczycieli kosztem ich zdrowia. Domagamy się wykreślenia w art. 73 ust. 1 pkt 1 lit. a i b, ograniczających udzielanie nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia jedynie w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy czy sposób wykonywania pracy odgrywają istotną rolę. W obu tych przypadkach chodzi o leczenie już istniejącej choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej albo już istniejącej choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy odgrywają istotną rolę, a nie o zapobieganie tym chorobom, czemu urlop dla poratowania zdrowia (a nie tylko dla wyleczenia już istniejącej choroby) ma również służyć.

Dotychczas nauczyciel oświatowy w razie potrzeby udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia zgłaszał się do lekarza pierwszego kontaktu, który na podstawie przeprowadzonych badań oraz posiadanej dokumentacji lekarskiej orzekał o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia. Obecnie, w myśl § 2 ust. 3 opiniowanego rozporządzenia, nauczyciel wraz ze skierowaniem wydanym przez dyrektora szkoły przedstawia lekarzowi medycyny pracy dokumentację lekarską z przebiegu dotychczasowego leczenia.

Za konieczne uważamy również wprowadzenie rozwiązania uniemożliwiającego dyrektorom szkół dowolne odwoływanie się od orzeczeń lekarskich o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia. Dyrektor szkoły nie powinien mieć prawa do odwoływania się od każdego orzeczenia w tym zakresie, a jedynie, jeżeli nauczyciel nie spełniał warunków wymaganych do otrzymania urlopu zdrowotnego, np. z powodu braku wymaganego stażu pracy, jak to miało miejsce do roku 2005. Natomiast nie powinien mieć prawa do odwoływania się od tych orzeczeń ze względów medycznych, co powinno być potwierdzone opinią innego lekarza.